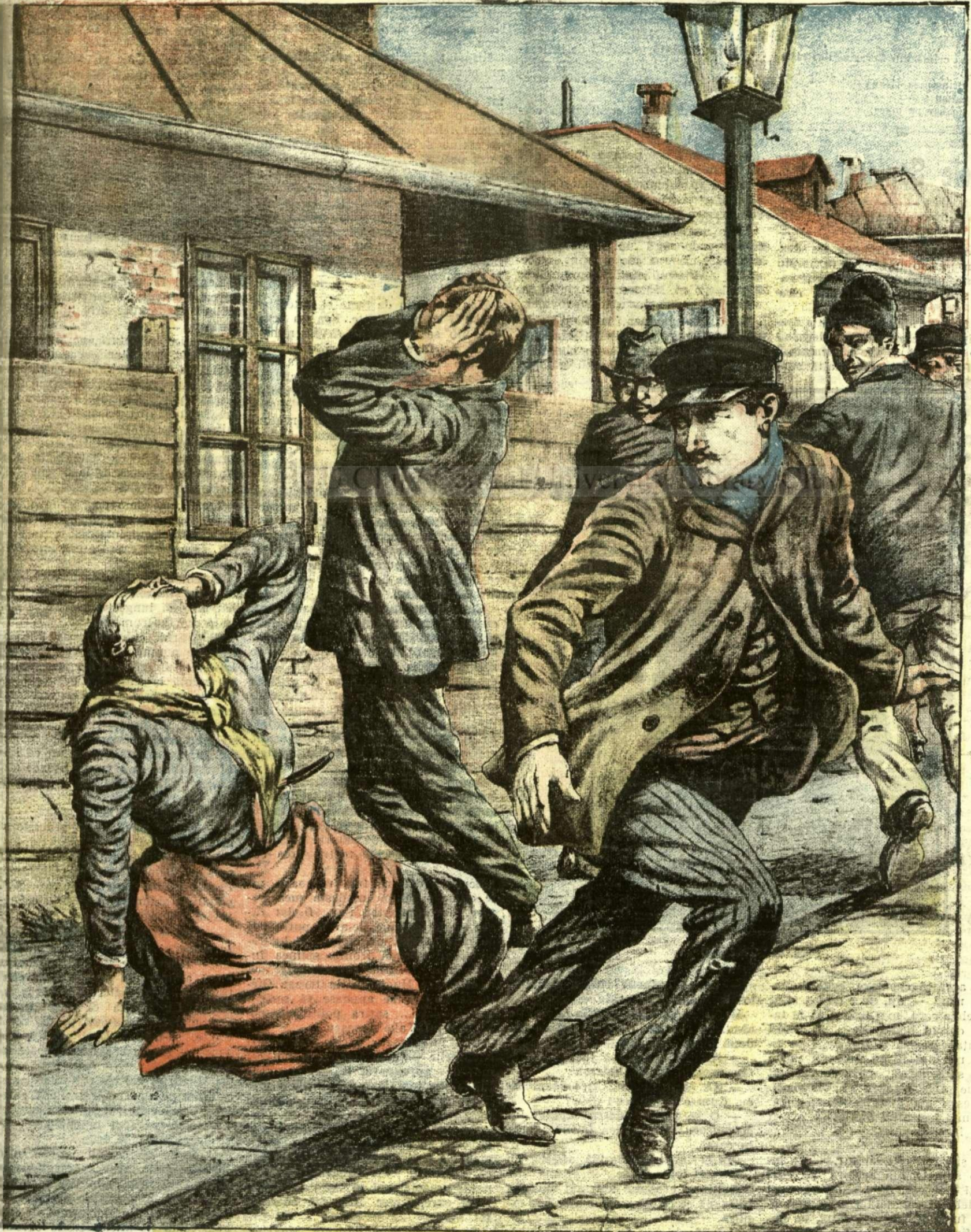

UNIVERSUL LITERAR

INFIORATOAREA CRIMA DIN T.-SEVERIN. — (Vezi explicația).

A. S. R. Principesa Ileana

cum îl vede îl ia la ocară; — ba, cât p'aci să-l și înfaște.

Călugărul se face însă că nu ia sarma, întinde parul la drum și face semn păgânului să-l urmeze.

Turcul, potolindu-și mânia, se ia pe urma călugărului.

După câțiva pași de drum, părintele Gavril aducându-și aminte că nu știe încotro să îndrepteze pe călător se întoarce de odată și întrea-bă, lămurindu-l prin semne: Unde mergi, bre?

Turcul se miră că ghiaurul nu știe atâta lucru, și răspunde batjocoritor: Târg, bre!

Și pornesc iarăși la drum.

Merg ei cât merg, vreme ca de un ceas, până la o răspântie de drum. Aci călugărul se oprește; se oprește și turcul.

— Iată,— face călugărul, arătând cu mâna spre partea locului, — asta e drumul.

Turcul,— nu: drum, be!

Stă călugărul și se găudește... Vă-ră apoi mâna în sân, scoate Biblia, deschide unde știa el și citește: *Pe călătorul rădăcit să-l scoți la drum și să-l călăuzești o milă de loc; iar de nu va fi mulțumit să-l călăuzești încă o milă.*

— Bun! face părintele Gavril, închizând cartea și vărând-o la loc, în sân.— bun!

Și iarăși porneste la drum alături-reu cu turcul, care nu-l slăbește de loc: drum, be...

Le suflet bun și credincios părintele Gavril, și n'ar eși din lege o iotă măcar. Ii spune lui Pravila să călăuzească pe călător încă o milă?— el nu pregetă. Și, cu toate că turcul stă cu mâna pe iatagan, cu toate că l-ar putea frânge în mâini pe păgân dacă ar vrea, el împlinește cu liniștită supunere și fără cârtire cuvântul sfintei scripturi.

Merg ei p'alături,— turcul călare, mândru și încrezător în puterea autorității sale,— până dau iarăși de o răspântie.

Aici e un puț.

Părintele Gavril conținește din mers, s'abate la fântână, scoate o găleată de apă și bea de se răcorește; apoi se dă la o parte și aruncând desagi de pe umăr, se lungeste în iarba crescută din belșug, rezemându-se pe un cot.

Turcul se oprește și el, desculecă la fântână, face ca și călugărul, și când s'incalece se resteste: Ei — drum, be!

Părintele Gavril nici nu se clin-tește din loc. Doar cu mâna face semn în lungul drumului pe care îl mai arătase odată: Uite-asta 'i și d'acum să te călăuzească Mahomet și îngerii lui, dacă Dumnezeu nu-ți are de știre,— mai adăogă el în glumă, ca pentru sine, că știa că turcul nu-l înțelege.

Văzând împotrivirea, turcul scoate piciorul din scară și se repede la călugăr cu mâna pe iatagan: drum, be!

Fără să se sfiască, părintele Gavril îi face semn cu mâna să stea. Scoate apoi Pravila și deschizând-o citește iar: *Pe călătorul rădăcit să-l scoți la drum și să-l călăuzești o milă de loc; iar de nu va fi mulțumit să-l călăuzești încă o milă.* Și mai mult nimic.

— Uite drumul! — arată hotărât părintele Gavril, vărând cartea la loc, — mai mult nu poți cere de la mine.

Dar nu apucă să sfârșească, și turcul, văzându-l că stăruie în împotrivire îi și repede o palmă, strâmbându-l culionul într-o parte.

Sare ars călugărul de jos, dar se stăpânește. Și scoțând din nou scriptura, citește: *De te lovește cineva cu palma peste obrazul drept, întoarce-l și p'al stâng.* Și fără să se mai găudească, întinde turcului obrazul.

Turcul n'așteptă să fie rugat și-l și cărpește, îndreptându-l culionul. Apoi poruncește iarăși: drum, be!

Călugărul, ba, întinde numai mâna în lungul drumului, arătându-i-l: te duce drept la poarta târgului.

(după cea mai recentă fotografie)

Dacă vede turcul atâta încăpățâ-nare, scoate iataganul și se repede să dea.

Călugărul însă nu-l dă răgaz. Cu o mână îl prinde de braț, și cu cealaltă zmulgându-i iataganul, dînt'o lovitură îi și relează capul. Apoi îl șterge de sânge, îl pune în desăgă cu cealma cu tot, aruncă desagi pe umăr și porneste la drum spre casă, cu sufletul împăcat, ca și cum n'ar fi făptuit moarte de om.

Se lumina de ziuă când a ajuns la mănăstire.

Cum sosește se înfățișează părintelui egumen, așa cum era de la drum, cu desagi pe umăr, cu sudoarea pe frunte, obosit de cale, dar plin de liniște, ca un om care n'are nimic pe suflet.

— Ai sosit? 'i întrecă egumenul când îl vede.

— Cu ajutorul lui Dumnezeu, prea sfinte, răsunde călugărul închinându-se.

— Dar de ce așa de târziu?

— Fiindcă omul nostru n'a dat mulțumire că l-am dus o milă de loc, și-a trebuit să-l mai duc una.

— Foarte bine! aprobă egumenul, mulțumit, foarte bine! Așa scrie legea, și tu ai împlinit cuvântul ei.

— Dar el încă n'a dat mulțumire, și-a cerut să-l ducă mai departe, împlinește părintele Gavril. Și nu l-am dus, că Pravila mai mult nu spune. L-am îndreptat numai pe unde trebuie s'apuce. Păgânul însă, — că păgân era călătorul,— s'a repezit la mine și mi-a dat o palmă peste dreapta.

— Și tu? întrebă repede starețul, nemulțumit de purtarea turcului.

— I-am întors și pe stînga, răspunde liniștit călugărul.

— Pentru purtarea ta Dumnezeu te va răsplăti în ceruri,— îl laudă egumenul, bătându-l peste umăr.

— Dar păgânul tot n'a dat mulțumire,— plânge călugărul, — și văzând că nu vrea în ruptul capului să-l duc mai departe, a scos iataganul și mă bată, să mă taie...

— Rău cap a avut! Isbucnește supărat egumenul, întunecându-se la față.

— Bun, rău, asta este, — face părintele Gavril, bătând mâna în desăgă, și scoțând capul cu pricina îl înfățișează starețului.

Egumenul rămâne încercănat la o așa neașteptată vedere.

Apoi venindu-și în fire scupă în patru colțuri, își face cruce ca de ucigă-l toaca, și blestemă: Păgânule! ai făcut moarte de om? Focul Gheenei are să te mănânce!

Și văzând că părintele Gavril nu se mișcă din loc, strigă: Ești, pief din naintea mea, nelegiuitule!

Călugărul însă, fără să-și piardă cumpătul, vorbește liniștit: —Nu mă blestema și nu mă alunga, prea sfinte, că nu este de cinstea sfinției tale să-și piardă capul atâta de ușor. Sfinția ta uită poate cuvântul Pravilei de care ascultăm în scurta și păcătoasa noastră viață pe care am închinat-o lui Dumnezeu.

Trecare starețul, stăpânindu-și mânia.

Stă apoi și se gândește o clipă: Oare să-și fi pierdut mințile Gavril, ori nu-î zdrăvan? Unde se pomenește în scriptură așa lucru? Și merge la masă, deschide Biblia și se pune pe răsfoit. Caută ici— nu este, caută dincolo— nu găsește.

De odată i se limpezește creierul aducându-și aminte de ceva. Întoarce câteva foi și citește: *De vezi pe dușman că vine asupra ta, să te grăbești cu un ceas mai înainte.*

Ma! citește odată, și-a treia oară, prinde cu mâna dreaptă barba de la rădăcină, strângând-o fuior, încrunțat sprâncenile, și se lasă pe gânduri...

Apoi, luminându-i-se fața de un zămbet se îndreaptă către călugăr: —Părinte,— astăzi mă închin sfinției tale ca la cuvintele pravilei, căci mi-ai dat prilej să descoper înțelesul lor și țina firii omenești.

Fetești.

R. C. Parascivescu

DIN VIAȚA MEA MILITARĂ

Altă dată și în alt loc am avut prilejul a spune condițiile în care am intrat în ostire la anul 1859; determinat de ostelul și patrioticul apel al Marelui Domn Alexandru Ioan I (Cuza) pentru încheierea lăgerului din acel an, la Băicoi.

Alte vremuri și alți oameni, cari dela mic și până la mare se aflau încălziti și mânați de alte sentimente;

pentru a ajuta și împinge la carul țării, spre a o scoate din fagășul nevoilor în care ea se afla atunci.

Acei ce nu știu și nu au văzut îngrijorarea acestui popor pe timpul conferințelor dela Paris, care avea să hotărască între altele și de soarta lui; cum și nu mai puțin primirea și sărbătorirea ce a făcut-o delegațiunii lui în 1854 la București sub cămăcănia lui Alexandru Vodă-Ghica, nici pe de parte nu-și poate da seama de cunoștința lui, de realul lui entuziasm!

Dar, după cum e vorba—omul propune și D-zeu dispune — tot astfel de bine de rău și eu am scăpat de faimoasa concentrare a trupelor noastre de pe malul Dunării din primăvara anului 1866; concentrare, care le-a fixat și determinat la înacțiune, drept liniște și asigurare a Austriei, care prin detronarea lui Vodă-Cuza, a înlăturat pericolul de a fi pierdut Transilvania.

Între trupele intrate în cazarma Cuza soarta ma dus să mă aflu și eu în regimentul I de linie comandat de înlocuitorul colonelului Solomon locot.-colonel Bogonis: când ele au fost avizate și îndatorate să primească pe noul ales al țării Carol de Hohenzollern, spre ale vedea și a' l' vedea, încu îndeplinirea actului premergător cerutului jurământ.

După citirea ordinului de zi în această privință, de către sergentul furier Take Pistrîtu al comp. I comandată de căpitanul Stavrică Theodorescu; eu în calitate de plutonier după ce m'am îndeplinit datoria atrăgând fiecareuia dintre miei, mei sub-ordonați, ce aveau de făcut, am chema pe soldatul care mi îngrijea de munițiune și i-am zis:

—Vasile, auzita-i că poimăine vine noul domnitor să vadă regimentul?

— Auzit, să trăiți d-le sergent.

— Bine, caută de-ți grijește munițiunea ta așa cum se cuvine; pe a mea însă să o lași loculul așa cum se află, și nici mâna pe pușca mea să nu pui. Ai înțeles?

— Înțeles, d-le sergent, dar.

— Nici un dar, să-ți intre bine la cap ce ți-am spus și fără a spune cui-va ceva; chiar dacă sar întâmpla să viu în clipa în care va eși regimentul afară.

Cum știam bine că Vasile nu va face altfel, mai când era regimentul să lasă în curte m'am fost și eu întors la cazarmă; ne ras și chiar ne primenit și eu, soldatul disciplinei și ordonat, cu cea mai mare nepăsare și satisfacție am pus munițiunea pe mine, în halul în care se afla de neîngrijire.

Abia că se dase semnalul de sosire a Domnitorului înconjurat de colonelul Haralambie, fostul Locotenent domnesco, col. Kretzulescu, comandantul reg. 7, maiorul Lecca, fostul ministru de război al Februaristilor colonelul Iacovache și alții, când maiorul Fotoa, comandantul batalionului I după ce se uitase lung la mine, trece în fața frontului, potolește calu de sub el, și ca și cum nu-î venea să creadă ochilor zise:

— Căpitan, ia'n te uită la plutonierul Tacid din spate-ți, nici că mi vine a crede ochilor starea de murdărie în care se află.

Se întoarce drăguțul meu căpitan, și în culmea mirării nu putu face și zice alt de cât că cele observate de maior, era însăși realitatea; clipă în care se și zise „Drept!” de către respectivele comande, urmate de întoarea imnului „La Drapel” pentru primirea celui așteptat.

După ruperea rândurilor am intrat în cazarmă, și pe când abia scăpasem de raniță și celelalte auz pe sergentul maior Bălan chemându-mă și spuindu-mă să intru în cancelaria companiei, unde se află căpitanul, care de cum mă văzu, mă întrebă:

— Cum a fost cu putință să ieși în front, în halul de murdărie în te-ai aflat? Cum faci, nu răspunzi?

— Să trăiți d-le căpitan ce să ră-

— Când mă știu vinovat, trebuie să mă scuzați. — Asta nu-i de ajuns, trebuie să vă cauză la mijloc. De ce ai lipsit din cazarmă când erai dator să te îngrajești și să-ți dai seama de buna stare a plutonului. Unui soldat bun și tînc, nu i se poate certa o asemenea vădită greșală; afară dacă cum ai zis, nu va fi o cauză bine cuvîntată, și atunci spune-mi-o și știu și eu.

— Poate că este, să trăiți d-le căpitan.

— Și care anume, spune-o:

— De și știu că țineți la mine și la familia mea, totuși să trăiți d-le căpitan, imi este greu a răspunde, afară numai dacă veți bine voi a decapitate cu totul rigoarea disciplinei militare de sentimentul de român care-și iubește țara, cum este dator.

— A, da, astfel se prezintă lucrul, îi dau voce să vorbești fără grijă; mai înainte de a fi militar sunt și eu român, să vedem, spune.

— Atunci aflați că conștient și cu premeditare m'am abătut dela îndatoririle mele ca militar.

— Cum se poate, și pentru ce?

— Pentru motivul, că mie nu-mi mai face cinste de a fi soldat, din moment ce s'au găsit frații de arme, care și-au călcat jurământul prin a se fi făcut unelele detronării iubitelui nostru domnitor Cuza.

— Fiind că-ți apreciez sentimentul, voi înălțura asprimea ce ți se cere. Află însă că soldatului nu-i este îngăduit și în nici un caz de a judeca actele și faptele căpeteniilor lui. Disciplina ostășească nu îngăduie a se avea nici sentiment, nici judecată, până chiar la sacrificiul de sine însuși prin îndeplinirea dătorilor fără șovăire. Deci mergi la sala de poliție pentru patru zile.

Cum nici o replică nu-mi mai era îngăduită, am făcut staanga-impresur, rostind consacratal: — Am înțeles să trăiți d-le căpitan — ducându-mă d'adroitul la sala de poliție; de unde după terminare pedepsei m'am fost dus la unul dintre căpitani inițiat în răsturnarea ce se urca a se da noului regim, spre a afla pentru moment, de cele ce se mai hotărîse în cele patru zile, care de cum mă vede, mă întreabă:

— Ei, ce s'a întâmplat, de ce nu ai mai venit pe aci?

— Ceva și mai nimic, patru zile de sală de poliție fiindcă am lipsit de la cazarmă, dar cum stăm, ce s'a mai hotărât.

— Poate că cele hotărîte ar fi fost bune, dacă după cum mi s'a spus nu s'ar fi produs o descoperire, care a dezarmat pe capii noștri, până la nouă dispozițiuni.

— Este cu puțință d-le căpitane? Și nu se știe încă cine, ce și cum?

— Ba da, se știe, dar numele acela va rămânea o taină între col. Haralambie și Solomon; aflându-se numai că pentru 24 ore, întreaga armată va fi licențiată, în vederea noului jurământ.

— În tot cazul tozinea este același?

— Nu, fiindcă, în urma celor hotărîte, ea a fost suspendată, fără a fi încercată; ceea ce-mi confirmă și mai mult încredințarea în succesul nostru.

— Și avea dreptate, căci numele acela care printr'o trădare a schimbat soarta lucrurilor în România, pentru toată lumea a rămas o taină, numai pentru mine nu; care, chiar în noaptea care a precedat vizita domnitorului Carol la cazarma Cuza, eu am fost favorizat de soarta și de marea încredere a valorosului meu șef col. Solomon, de a fi fost de față la descoperirile făcute lui de către col. Haralambie.

— Într'un ceas de vreme soarta lucrurilor a stat și s'a determinat de acești doi mari patrioți recunoscându-și unul greșala comisă; supunându-se și subordonându-se sentimentului de frățeească prietenie, așezând interesele ale țării pe un recu-

noașterea stărei, lucrurilor de fapt. Ușoră fie-le țărana la amândoi, până în ziua în care istoria luminată a faptelor și a actelor de atunci nu vor mai putea fi nici micșorate nici contestate de interesați.

De cum s'a produs ordinul de licențiere, eu am fost cel dintâi, și peate unicul în regimentul meu, care s'a folosit de ea, cerând ștergerea mea din controalele armatei, ceea ce a și dat prilej colonelului Bogonos, care mă cunoștea de aproape încă de când imi fusese șef de batalion în Basarabia, să mă cheme și să-mi zică:

— Da bine bre, ce ții în cap, ordinul de licențiere nu-i de cât d'oficiu, tu ești băiet bun, și cât de curând am să te fac ofițer, că doar pentru asta ai intrat în oștire?

— Da așa este să trăiți d-le colonel, pentru a-mi apăra țara și a-mi face cariera mi-am lăsat cărțile pe banca școlii la apelu făcut tinerețut de către M. S. Alexandru Ion I (Cuza); astăzi însă când dănsul nu mai este pe tronul țării și când nici nu se mai are nevoie și nici se mai poate trece în Transilvania, sunt bun bucuros că nu mă mai găsesc îndatorat a rămânea în oștire.

— Da-ți făgăduese că cel mult în zece zile ai să fi ofițer.

— Vă mulțumesc, să trăiți d-le colonel, dar să-mi dați voce a vă mărturisii că, dacă mi-ați pune acum epoletul pe umere, încă nu l'aș primii.

Poate că mi s'ar fi întâmplat cine știe ce, dar spre marea mea mulțumire, acest dialog a fost întrerupt de corpul căpitaniilor care veneau la raport, din care pretoriu, cu am șters-o lăsându-l cu vorba în gură; ceea ce mi-a și tulănit ca a doua zi să-mi obțin liberarea, dându-mi-se respectivul certificat de capacitate și bună purtare, semnat de membrii cons. de adm.: col. Bagonos, lt.-col. Holban și major Frotea, văzut și aprobat de comandantul de divizie colonel D. Kretzulescu.

Totuși când a fost vorba de apărarea țării am-am găsit obligat a adresa în ziua de 25 August 1877, comandantului diviziei teritoriale din Craiova cererea următoare:

Domnule general,
„Am onoare a veni cu tot respectul a vă ruga să bine voii a ordona retrăserea mea în controalele reg. I de Linie, cu gradul și vechimea avută rugându-vă de asemenea de a mi se da ordin de a trece pe câmpul de luptă, condițione care nu mă chiamă în rândurile armatei”.

Pe care cerere s'a rezoluțiunea următoare, din 26 August același an înregistrată sub No. 5492.

„Se refuză, ne fiind vacanță de sergenți, la alte regimente; iar reg. I de Linie, ne având depozit în raionul aceluși divizion, se va adresa unde se va afla”.

Semnat, General N. Haralambie
5 Februarie 1912.

G. A. Tacid

DIN POETHI RUȘI

ROMANTĂ

— de S. Gorodetzky —

*Ară sesurile în țărâna îngădurată,
Florile spre flori s'apleacă speriate.
Ce plin de farmec pare pământul pe
nserate!*
Fii aspră, inimă, fii neîndurată!

*Umbră n jur devine măi întunecată.
După munca zilei drag la drag s'abat.
Plâng lacrimi-râni lanurile secerate.
Fii aspră, inimă, fii neîndurată!*

*După pradă, moartea simistră n'aripată
Bate înec în geamurile n'tunecate
Slingher și trist, ceasul cel din urmă
bate.*
Fii aspră, inimă, fii neîndurată!

D. G.

Convorbiri astronomice

Literatura și știința. — Amatori astronomi. — Popularizarea astronomiei. — Paștile.

Se citește mult de la o vreme încoace, se citește mai mult literatură poate, dar acum câțiva ani nu se citea nici scrierile literare. Pentru popularizarea științelor aceasta e un semn îmbucurător, de oarece vor fi mulți, cari nu se vor mulțumi numai cu romane, nuvele și poezii și vor căuta să-și apropie și cunoștințele generale ale științelor. Și dintre toate, prin măreția subiectelor sale, prin nenumeratele ei enigme, astronomia e cea care captivează mai iute atențiunea unui cititor. În țările occidentale, revistele pentru popularizarea astronomiei sunt numeroase și numărul astronomilor amatori e foarte mare.

Literaturii găsesc de multe ori inspirația în scrierile astronomice și dacă Flamarion se bucură de un renume universal, aceasta se datorește talentului lui de a scrie.

La noi, astronomia nu prea a inspirat pe poeți. Eu unul nu cunosc de cât un volum de versuri a d-lui Gabriel Donnă intitulat „Sonete Uranice”, în care fiecare sonet are un subiect luat din astronomie, apoi în urmă, câteva pagini din „Cometa” d-lui Anghel și câteva poeme, ce le-am publicat în revista „Orion”, datorite d-roi Al. Anestin.

Când te gândești însă că nu există un adevărat poet mare, care să nu fi cântat minunțiile cerului! Dante, Victor Hugo, Tennyson, Byron, etc., s'au inspirat din minunatele bogății cerești, cari întrec tot ce ar putea să închipue creierul cel mai genial.

Răbdare însă, literatura noastră e încă tânără, sunt încă atâtea sentimente și patimi de cântat, va veni rândul și inspirațiilor rătăcite printre praful de stele al căei lăptelui.

De o cam dată, astronomia la noi are un număr destul de mare de amatori serioși, cari nu se mulțumesc numai să citească, ci fac și observații foarte interesante. Printre alții, d-nii C. și I. Rosetti-Bălănescu din București, deși tunetele cu cari observă nu sun mari, rezolțatele ce le obțin sunt excelente. E destul să spun, că acești doi amatori sunt cei dintâi la noi în țară, cari au fotografiat anumite regiuni cerești, obținând imagiile stelelor până la mărimea 9. Numai cei cari cunosc greutatea de a fotografia cerul, fără o lunetă ecuatorială, pot să aprecieze munca inteligentă depusă de d-nii Rosetti-Bălănescu.

Că astronomia nu e cunoscută în țara noastră am dovezi multe. Mai zilele trecute, un învățător imi scria că se ocupă de „astronomie, spiritism, magie, hignotism, etc” și-mi cerea să-i indic o scriere în românește asupra acestor științe(?). Pentru unii astronomia e „cărțile în stele”, pentru alții „prevestirea timpului” etc. De aceea o nevoie să se publice cât mai multe cronici și scrieri de astronomie populară. De fapt, se scriu multe asemenea articole și de sigur că ele vor contribui la răspândirea cunoștințelor astronomice.

Și ceea ce se face pentru această știință, se poate face pentru toate celelalte, publicul cititor nu mai e cel de acum zece-douăzeci de ani și e timpul să se propage cât mai mult cunoștințele populare ale tuturor științelor. Numai astfel va putea oricine să-și dea socoteală de natura ce-l înconjoară și de legile ei.

Am auzit pe câteva persoane nîrându-se, că anul acesta Paștile noastre coincid cu al catolicilor. În veacul 20 are loc de 26 ori această

coincidență. Așa a fost în 1860 și în 1909, așa va fi în 1912, 1913, 1914, 1919, etc.

În 1913, după cum s'a vădit și în 1907 și 1910, diferența între data Paștilor ortodoxilor și intrarea în a Paștilor catolicilor e de cincisprezece zile. În majoritatea cazurilor, să diferența e numai de o săptămână.

Dacă unii cred că Paștile noastre prea de timpuriu anul acesta, pe 25 Martie, e bine să știe că în 1857 și 1896 a căzut la 24 Martie, iar în 1905 va cădea la 22 Martie, carnavalul va fi deci și mai secol în acest din urmă an, spre neplăcerea marilor iubitori de baluri.

În 1907, ziua a doua de Paști a coincident cu Sf. Gheorghe, în anul 1915 ziua întâi a Paștilor va cădea în ziua acestui sfânt și această coincidență va mai avea loc în anul 1956 numai.

Victor Anestin.

Săptămâna artistică

Expoziția de pictură Mütznar. Concertul mandolinistului Simicel. Săptămâna țicerei.

Obişnuita sală de expoziții a Ateneului adăpostește rând pe rând lucrările diferiților artiști cari se bucură să apară în fața publicului. Nu ține de sigur, se prezintă cum se vede, expunând numai lucrări ce pot fi expuse ori-cărei critice. Dar nu-mi mai puțin adevărat că necontenit pânzurile sunt acoperite de alte și alte lucrări, formele de manifestare ale sfârșit și altui temperament.

Acum și-a deschis expoziția a d-ru personală pictorul Mütznar, ale cărei strălucite manifestări din anul din urmă, atât la expoziția „Inerimen”, cât și la „Salonul oficial”, au atras atenția tuturor asupra unui temperament artistic de mână întă și, totodată, asupra unei puteri de muncă, neobșnuită mai ales la cei tineri.

Foarte tânăr încă, pictorul Mütznar aduce în pânzele-l actuale splendoare resfrângeri luminoase, visumii de natură redată printr'o prismă căld colorată de adevărat preceptor al culorilor și al culoarei.

E atâtea exuberanță de lumină, atâtea strălucire de colorit în pânzele acestui artist, că-și peste puțină să nu te impresii în fața fie-cărei pânze în parte, să simți farmecul fie-căreia și puterea cu care-i interpretată natura.

Ajuns la acea maturitate de fapt, în care sunt tope toate procedurile de mai înainte, pictorul poate cu mare ușurință să redea și să exprime natura ceea ce formează însuși sâmburele armoniei dintre lumină și culoarea lucrurilor văzute de el. De aceea sunt adevărate jucării pentru artist toate chestiunile de desen, ce prăpădesc atâtea talente, nenormal dezvoltate.

Așa fiind, expoziția aceasta a pictorului Mütznar înseamnă o strălucită manifestare a artistului și în aceeași vreme un admirabil îmbold la muncă pentru toți pictorii noștri tineri, unii luând de curentele imitațiilor, alții încremenind în marea de proceduri învechite din care nu se mai pot deslăce.

Un concert de mandolină! S'ar părea cu neputință și, totuși, e foarte cu puțință când e vorba de un suflet de artist și în același timp de un bun stăpan al instrumentului.

E vorba tocmai de așa ceva, de mandolinistul Simicel, al cărui concert dat la Ateneu deună seară a fost o revelație pentru mulți și o perfectă explicație a faimei de care se bucură acest artist prin toate cercuirile pe unde-i cunoscut.

A executat cu o extraordinară dexteritate pagini din compoziții clasice și moderne — precum și vre-o două compoziții personale, — alcăturii și armonizării de motive populare românești, pentru tehnica de virtuos cu care se joacă mandolinistul.

De aceea a și fost admirabil primit de un public entusiast mandolinistul Simiceș, care a reușit această imposibilitate: să dea un concert de mandolină, putând să atragă și să stăpânească un auditor foarte numeros.

Dar săptămâna aceasta-i o săptămână a păcii, a liniștii depline. Nici un concert, nici un spectacol, nici cea mai banală muzică nu se poate auzi. Nimic nu întrerupe liniștea aceasta de biserică, nici măcar scârțăile unui arcuș de țigan-cap de bandă, nici o răgușeală de cântăreață de «șautan», și nici măcar un glas de flăcăuță hot-dorogită.

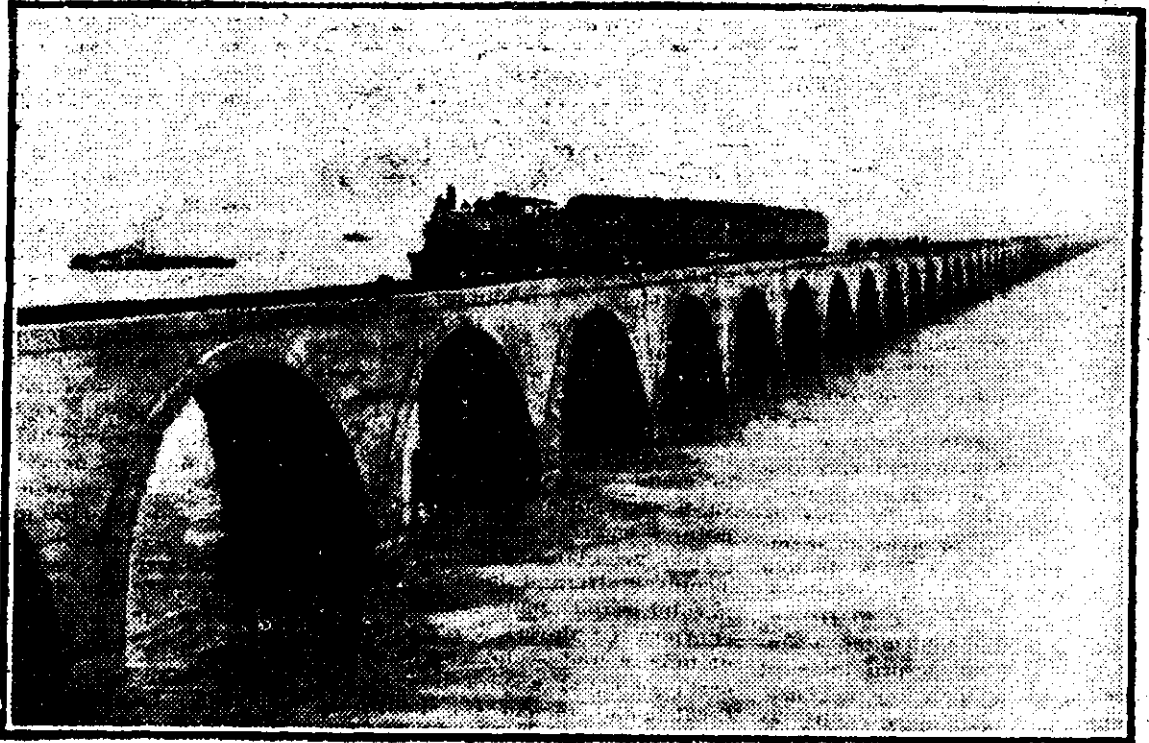
Dupa tradiție e respectată întâia săptămână a postului și ea are darul să mai fie lunca în case, s'o mai facă să uide deprinderea de a petrece seară cu seară, ce s'a cam prea întins în Capitală.

De aceea săptămâna aceasta n'au mai fost nici conflicte între poliție și bijari, cari ar fi fost ei în drept să-și reclame obișnuiții clienți ai spectacolelor ce nu mai aparau.

O săptămână însă și totul a intrat în aceeași atmosferă de gălăgie și viață de noapte ce caracterizează Capitala.

Musica

UN DRUM DE FIER PE MARE

Zilele aceste Presidentul Taft a inaugurat cea mai curioasă linie de drum de fier, o linie în lungime de peste 188 kilometri, care leagă între ele printr'un viaduct monstru, un întreg șir de insule.

CHATEAUBRIAND

RÉNÉ

— Urmas —

Adesea, mișcat, aceste convorbiri pisează mă făceau să-mi întorc privirea spre o mănăstire din vecinătate; un moment chiar avui tentația de a-mi asceunde acolo viața. Fericit! Aici ce și-au terminat călătoria fără a fi părăsit portul, și cari n'au dus pe acest pământ, ca mine, un trai inutil!

Europenii, mereu agitați, sunt obligați de a-și născoci o singurătate. Cu cât inima e mai tumultuoasă și mai sgomotoasă, cu atât calmul și tăcerea ne atrag! Aceste ospicii din țara mea, deschise nenorociților și celor slabi, sunt adesea ascunse în văi cari poartă în ele vagul sentiment al nenorocirii și speranța unui adăpost: câte odată chiar sunt așezate pe locuri înalte, unde sufletul religios, ca o plantă de munte, pare a se ridica spre cer spre a-și oferi parfumul său.

Văd și acum mândrele ape și pădurile ale acelei vechi mănăstiri unde trebuia să-mi aseund viața de căpăciune soartei; și-acum parcă răătăcesc spre sfârșitul zilei, sub bolțile răsunătoare ale mănăstirii singuratică.

Când luna lumina stâlpii arcadei și desenna umbra lor pe zidul opus, mă opream spre a privi crucea care arată câmpul morții, și lumina orburi cari creșteau între pietrele mormintelor.

O voi oameni cari, după ce-ați trait departe de lume, ați trecut de la tăcerea vieții la tăcerea morții, nu știți de ce desigur de viața imi umplură inima mormintele voastre!

Pie nestatornicia naturii, fie prejudecata contra vieții călugărești, mă făcu să-mi schimb procedeele: mă hotărâi să călătoresc. Luni rămăs lum de la sora mea; ea mă strânse în brațele sale cu o mișcare ce părea bucurie, ca și când ar fi fost fericită să mă părăsească. Nu-mi putui înlătura o reflecție amară despre nestatornicia amicitiei omenești.

Totuși, plin de ardeare, mă avântai singur pe acest ocean furtunos al lumii, necum-săndu-mi nici porturile, nici stâncile. Vizitai mai întâi popoarele cari nu mai există: mă duși să stau pe sfărâmurile Romei și Greciei, țări de mare amintire, unde palaturile sunt acoperite de țărăni și mormintele regiilor ascunse în mărăcihi! Un fir de iarbă găuricește uneori marmura cea mai tare a acestor morminte, pe cari totuși creștii înfruntă, atât de pu-

nici nu vor putea să le ridice nici odată!

Câte odată o coloană înaltă se arăta într'un șes, precum se înalță o mare gândire într'un suflet pe care timpul și nenorocirea l-au devastat.

Meditai asupra acestor monumente în toate împrejurările și în tot timpul zilei. Une-ori acest soare care a văzut punându-se temelile acestor cetăți apunea maestros pe ruinele lor; alte ori luna, înălțându-se pe un cer pur, între două urne unde au fost puse cenușele unor morți, îmi arăta mormintele palide. Adesea, la razele acestui astru care întreține visările, crezui că văd geniul amintirilor gânditor lângă mine.

Dar mă lăsați de a scotoci în aceste cosciuguri, unde adesea nu scormoneam de cât o țărăniță criminală.

Vroi să văd dacă rasele în viață mi-ar oferi mai multe virtuți sau mai puține nenorociri de cât rasele amorțite. Plimbându-mă într'o zi într'un mare oraș, trecând prin dosul unui palat, într'o curte mare și pustie, văzui o statuă care arăta cu degetul un loc renumit printr'un sacrificiu. Fui mirat de tăcerea acestor locuri; numai vântul gemea împrejurul marmorei. Lucrătorii erau culcați indiferenți, la baza statuei, sau sfărâmați petre fluierând.

Și întrebai ce înseamnă acel monument; mi-ai abia putură să-mi-o spună altii nici nu cunoșteau catastrofa în amintirea căreia a fost ridicat. Nimic nu mi-a dat adevărata măsură a evenimentelor vieții și a puținului ce suntem. Ce au devnit acele personaje cari au făcut atâtea sgomote? Timpul a făcut un pas și fața pământului a fost schimbată.

Căutam mai ales în călătoriile mele artiștii și oamenii divini cari cântă zeii pe liră și fericirea popoarelor cari onorează legile, religionea și mormintele.

Acești cântăreți sunt de rasă divină, ei posed unicit talent incontestabil pe care cerul l-a dăruit pământului. Viața lor este în același timp naivă și sublimă; cei mai simpli dintre oameni; ei vorbesc ca niște nemuritori sau ca niște copii; ei explică legile Universului și nu pot pricepe cele mai mici lucruri ale vieții; ei au idei minunate despre moarte, și mor fără să-și dea seama, ca niște „nou-născuți”.

Pe munții Caledoniei, ultimul bard care a fost auzit în aceste deșerturi imi cântă poemele în cari un erou consolă, într'o vreme, bătrânțea. Stăteam pe patru pietre roșii de mușchi; un toron curgea la picioarele noastre; căpucare zecau la a cântare distanță pe la

rămășițele unui turn și vântul mărilor sufla pe buruienți. Acum religionea creștină, și ea fiica munților înalți, și-a așezat crucea pe mormintele eroilor din Morven și a atins harpa lui David pe malul torrentului unde Ossian făcea să gemă pe a sa. Tot atât de pașnică pe cât erau de războinice divinitățile lui Selma, ea păzește turme acolo unde Fingal dădea lupte, și a răspândit flegeri de pace în noaptea ce erau locuiri de fantome ucigătoare.

Vechia și frumoasa Italie îmi oferi capetele sale de operă. Cu ce sfântă și poetică groază rătăceam în aceste vaste edificii consacrate religiei de către arte! Ce labirint de coloane! Ce arcade și bolți! Ce frumoase sunt aceste sgomote ce se aud împrejurul „domurilor”, asemenea mugetului valurilor unui ocean, murmurului vântului într'o pădure, sau vocii lui Dumnezeu în templul său! Arhitectul construiește, ca să zicem așa, ideile poetului și fac ca ele să fie atinse de simțuri.

Totuși, ce am învățat eu până atunci cu atâtea oboșeli? Nimic sigur printre cei vechi, nimic frumos printre moderni. Trecutul și prezentul sunt două statui necomplete: una a fost retrasă sfârșită din sfărâmurile vremurilor; cealaltă n'a primit încă perfecțiunea viitorului.

Dar poate, bătrânii mei prieteni, voi mai ales locuitori ai deșertului, vă mirați că în această povestire a călătoriilor mele nu v'am vorbit încă de monumentele naturii.

Într'o zi mă suisem pe vârful Etnei, vulcan ce arde în mijlocul unei insule. Văzui soarele ridicându-se în imensitatea orizontului. Sicilii strânsă ea un punct la picioarele mele și marea desfăcută în depărtare.

În această vedere perpendiculară a tabloului, fluviile nu mi se păreau de cât linii geografice trase pe ochii vedea aceste lucruri, pe de altă parte privea în craterul Etnei, unde vedeam măruntaele în flăcări, printre fumul cel gros.

Un tânăr plin de pasiuni, stând la gura vulcanului și plângând murdorii a căror locuințe abia le vedea la picioarele sale, nu e o bătrân, de cât un obiect de milt de mila voastră; dar, ori ce ați gândi de René, acest tablou vă prezintă imaginea caracterului și existenței sale: astfel am avut, în toată viața mea, înaintea ochilor, o creație în același timp imensă și imperceptibilă, și un abis deschis lângă mine.

Prontându-se aceste vorbe, René tăcu și căzu brusc într'o visare. Bătrânul Souel îl privi cu mirare; și bătrânul Sașan orb, care nu mai

auzia vorbind nu știa ce să zică de această tăcere.

René avea privirea îndreptată spre un grup de indieni cari treceau veseli pe câmpie. De odată făcî se întoarse, lacrimile îl podidira și zise:

„Fericitii sălbatci! Oh! de ce nu pot să mă bucur de pacea ce vă înconjoară în todeauna! Pe când eu atât de mic profit, umblam prin atâtea ținuturi, voi, stând în liniște sub stejarii voștri, lăsați să se scurgă zilele fără a le număra. Gândul vostru nu era de cât trebuințele voastre și ajungeați mai bine la rezultatul înțelepciunii, ca și copilul între joc și somn. Dacă această melancolie care naște din prea multă fericire atingea une-ori sufletul nostru, eșiați foarte iute din această tristeță trecătoare, și privirea voastră îndreptată spre cer căuța cu înduioșare acel nu știu ce necunoscut care are milă de sărmanii sălbatci.”

(Va urma).

Gaston Toussaint

CÂNTECUL DIN URMĂ

Aceleași femei

De-o fi să mor iubit în sara asta,
Mi-ascultă-acum o vorbă, muraș una:
Să știți că 'n toate cântecele mele
Pe line te-am slăvit întotdeauna.

Eu fi-am cântat: ochii și gura, milt
Sprincenile și fața și-aluncea,
Și buzele nsemnate și bărbu...
O, necântat n'a mai rămas nimic!

Mi-ai fost altar necropator de farmec,
Izvor curat de dulce poezie,
Și nu regret să dau veciei viața
Când inima fi-am dat-o de milt ție.

Deci pot să mor în sara asta! Măine
Făclii vor tremura cernând lumina
Pe fața adormită 'n dulce zămbet
Știind că morții mele tu ești vina!

O, de-ași muri să duc în groapa rece
Seninul chip ce 'n suflet l'am închis.
Ce m'a făcut să plâng, să cânt adesea,
Căci tu mi-ai fost și iad și paradis!

Tu să nu plângi! La ce fotos să turburi
Dragi vorbitori tăi ochi negri, mari?
Să răzi și să nstorești de bucurie
Că mâini la glasul meu n'o să tresari.

Ș-acum de-o fi să mor în sara asta,
Tu, care drumul fericirii mi-ai închis.
Să știți că duc cu mine 'n fundul groapei
Și cel mai scump și cel mai frumos vis.

D. Iov.

EDMOND ȘI JULES DE GONCOURT

SORA FILOMENA

TRADUCERE DE

MIRAIL NEGRU

— U R M A R E —

Erau o sumedenie de lucruri pe cari ea nu le înțelegea, cuvinte cu înțeles înțeles cari-i scăpau, vorbe sfârșite într'un gest obscen a cărui formă nu-i spunea nimic, mărturisiri nerușinate cărora ea nu le dădea mai multă însemnătate decât poveștilor cari vorbeau de isprăvile hoților.

De altfel, o bucată de vreme, oamenii aceștia avură un oarecare respect față de candoarea, de cinstea, de curăția tineretei ei. Înaintea ei, cinismul cuvântărilor avea ca o pușoaie. Pe urmă, toată lumea în toată mângăia, cu drăgălășii grosolane, pe nepoata guvernantei d-ului Henry.

Groomul, auzind totdeauna pe stăpânul său vorbind despre înțelesul practic al vieții, judecaseră dela început situația. Văzând-o pe copilă, se gândise așa: mătuse o o bătrână servitoare de încredere care conduce gospodăria unui fiicău; luând-o de nevastă pe nepoata acesteia, ar intra, cu ajutorul soției sale, și cu o mare filosofie asupra cinstei sale de soț, în interiorul d-ului Henry; avea să se stabilească acolo; avea să născădă într-o zi pe mătusea, care era muritoare, și încet-încet, cu vremea, avea să ajungă adevăratul stăpân al acestei case în care n'avea să facă nimic.

Acesta fu planul groomului; și îndată se și apucă să-i facă curte Filomenei, aducându-i buchete de violete ofițite și aruncându-i complimente ca și prin felul lor brutal, semănând cu niște lovituri de pumn date în stomac.

La cele dintâi atențiuni ale groomului, o năvălă scârbă o cuprinsese pe Filomena, scârbă care-i deschise ochii: o percepție neașteptată îi arătă dintr-o singură privire pe acest om și această lume; ea se detașă apoi când voia să o sărute.

Cu toate acestea, fiindcă era prea sfioasă spre a se pronunța în clipă hotărât, oamenii din loje atribuiau această răceală dovedită față de groom faptului că copila a ieșit de curând din mănăstire.

Mătusea nu băgase de seamă nimic din ceace se petrecuse în copilă, și urma a o aduce la aceste secrete.

Într-o seară, când groomul avu o loje la teatrul „Gaité”, prin amanta stăpânului său, care juca acolo, o învătă pe mătuse și pe nepoata sa.

Filomena trebui să stea patru ceasuri, ghemuită în groomul care devenise îndrăzneț în întunerecul din fundul lojei, în vreme ce, la fiecare clipă, Flamanda, beată de bucuria pe care spectacolul le-o producea oamenilor din popor, întreba în gura mare:

— „Hei, puică, ți pare bine?”

La o vreme, Filomena nădăjdui căre să-i vină rău.

Ea urma să servească în fiecare zi pe d. Henry; d. Henry urma să mănânce în fiecare zi citind ziarul.

Filomena aștepta o vorbă, o întrebare, un cuvânt: s'ar fi mulțumit cu mângăierea mașinală pe care o lăsa să cadă asupra bătrânei pisici a mătusei, fără să o privească măcar. Ar fi voit să se devoteze, să se jertfească pentru acest tânăr, a cărui amintire păstrase, în închipuirea ei de copilă, vraja și farmecul stăpânitor al unui vis din copilărie.

Dacă l-ar fi văzut bolnav iar fi veghiat nopțile; dacă pe neașteptate și-ar fi pierdut averea, ea ar fi rămas să-i slujească de pomână.

Se gândea la tot felul de nenorociri, de catastrofe cari i-ar fi îngădui să înapoieze familiei acesteia tot binolepe care i-l făcuse, să-și

poată arăta sufletul... Cererea de a i se da o farfurie sau un cuțit de argint spre a curăța o pară, o treze pe neașteptate din gândurile acestea la cari se oprea ca la niște visuri frumoase, aproape chemând aceste nenorociri, aceste catastrofe.

În anumite zile ar fi dorit ca d. Henry să o țere, să-i facă vreo mustrare asupra serviciului, să-și arate în vremea fel nemulțămirea împotriva ei; aceasta ar fi însemnat că cel puțin o bagă în seamă.

Dela grosolană oamenilor cari o născădă, trecând la nepăsarea tânărului său stăpân, fata se simțea cuprinsă de durări surde. Răul ei dăinua mereu și tot ce-o conștienta, aerul pe care-l respira nu-i aducea decât înăbușire sau gol. Pentru că la ea numai spiritul îi rămăsese la mână, în spiritul din popor, în acord cu clasa, în armonie cu viitorul ei, pe când tot restul însușirilor sale fusese ridicat la o simțibilitate superioară.

Educațiunea religioasă, cu toate delicatetele ei, îi rafinase toate dorințele sufletului, și, prin spiritualitatea esenței sale, o dusese pe Filomena așa de departe de instinctele și de deprinderile morale ale egalilor sale. În cât copila simțea în această lume, lume care era a sa, o strămoșie, o suferință, un nelămurit simțământ de cădere, de exil.

Viața, pe care o atingea cu totul vie și crudă de tot, o rănea în toate simțurile. Fără ca Filomena să se obișnuiască cu aceste răz.

Materialitatea patimilor, a strănișimintelor, a afecțiunilor, brutalitatea impresiunilor, a acțiunilor, a vorbelor, dobândite prin naștere la omul din popor muncitor sau servitor, o îndepărtau de oameni, cari îi inspirau în același timp dispreț și teamă.

Femele n'o atrăgeau nici ele mai mult, și asemănarea sexului nu i se părea de loc că există între ea și aceste creaturi cari prin toată înfățișarea se arătau ca fiind de o natură deosebită de a ei și cari i se păreau că sunt femei altele de cât ea.

Adeseori, în această joasă tovarășie, se deșteptau în ea, nerăbdător, poftă, trebuință. Se simțea atrasă, chemată parcă, de anumite elegante, anumite blândeți de purtări, anumite aparențe convenabile pe cari nu le-ar fi putut defini, dar cari cu toate acestea îi trebuiau ca unei persoane care ar fi trăit în adevărata societate, între oameni bine crescuți.

Căci ceace o atingea, ceace o făcea să sufere grozav, nu era atât ignoranța servitorilor, nu era atât ticăloșia, nu era atât fura tor rea, ci înfățișarea sub care se iveau și izbucneau din ei această ignoranță, această ticăloșie, această fire rea.

Cinismul, cu totul nou pentru ea, îi făcea rău, un rău aproape fizic.

Și această copilă, care abia știa să sorie și să citească, căreia lipsea spiritul natural, al cărei cap nu era plin decât de cărți evlavioase și cu câteva romane nevinoate, care prin inteligență era inferioară celei mai mari părți a acestor bărbați și acestor femei, ajunse'n cele din urmă în tovarășia aceasta, să se asemene ca un suflet în purgatoriu, atât de mult o dureau aceste suferințe din instinct și din sentiment.

În sufletul copilei se zbăteau duioșii cari nu găseau un loc de ieșire pe care delicatetele sale să-i primească și să fie mulțumite de ele.

Mănăstirea și viața religioasă, nu numai că-i subtilizaseră sufletul, dar și îi copperseră inima, cu adie-

rile lor căldute; tot ceace mortificările disciplinei puseseră ca ardore în simțurile ei născădă, se întorsese, înăuntru ei, devenind aprinse și iubitoare aspirațiuni.

Născută duioasă, inima aceasta se umpluse de blândeți și de avânturi, la lăncezirile suave și la iritările voluptuoase ale cărților religioase, la imaginile lor neîncetate repetate și la parfumurile și florile lor, trandafiri de Mai, mirosmii cerești, crini parfumate, trandafiri ușor miroșitori a mosc.

Inima ei se înduioșase în cântecele din capela și din biserică, se înduioșase la murmurale acestor rugăcuni cari au suavitățile sărutărilor mistice, la glasul șoptit și pătrunzător al duhovnicului, înaintea acestei inimi însângerate a lui Isus, inimă pe care surorile-i spusese să o poarte'n gând pe piept ca pe un buchet.

Ea adusesse la spovedanță o inimă dureros-iubitoare; la înșurubăntie adusesse o inimă arzător-iubitoare.

Totul îi strigase: Iubire! Iubire! Și sub focul acestui cuvânt arzător, pe care-l întâlnea pretutindeni, în înșurubăntele înaintea Marelui sufletului său, Regele iubirii sale, preajubitorul inimei ei, în înălțimile ei către căsnicia iubirii dumnezeiești, mai dulce decât mierca, își lăsase inima să se topească în duioșări și să ardă în acele friguri de iubire în care Coraggio și sfântul François de Sales o văzuseră pe Fecioară murind... Aceste friguri le adusesse inima fetei din mănăstire: ea le vedea cu amărăciune revărsându-se înăuntru ei însăși.

Filomena luase hotărârea de a trăi cu durerile sale. Nu lăsa să se vadă niciuna din ele; le ținea în ea ca o ființă rănită care cu mâna sa și-ar cuprinde și și-ar răscolt mana.

Cui ar fi putut să i se destăinuiească?... Mătusea sa n'ar fi înțeles-o. De altfel, el i se părea că și-ar fi profanat durerea mărturisind-o cuiva.

Într-o seară, după ce se suise să se culce, d. Henry, care mai totdeauna se întorcea spre ziua, se întoarșe acasă. Era oam amuțit și avea înfăcșurarea omului care venea dela un supru. Vorbea tare, împiedcându-se, repetând cuvintele, ca și cum dela o vorbă la alta glasul i-ar fi răgușit.

„Bătrâno, — Incepu el să-i spună bătrânei, trântindu-se într'un fotoliu, era mai bine dacă aveai nepoți... decât nepoate... Firește, fetele... fetele nu sunt totdeauna ova plăcută într-o casă... când ești flăcău... Uite... astăseară... astăseară n'as fi întors cu cineva... n'as fi venit singur... așa-i... dar vezi că poveștile-astora nu prea merg... Înțelegi... fata... Știi, te-ai fi uitat la mine cu niște ochi... Înțelegi, eu sunt de părere... sunt să se respecte fetele... dar vezi e prost... e prost lucru... dăstul de prost... Îți spui așa ceva, înțelegi nu ca s'o gonesti d'alcui pe copilă... Dar uite odată... îmi spunea odată că ea-l iubește groomul-ăla groznicul dela olajul I... El, iacă, să se ia amândouă... fiindcă înțelegi... când e măritată... înțelegi când o femeie măritată... poate să vadă orice... și poate să auză de toate, că de... e măritată... pe câtă vreme, așa... îndrăcita do nepoata-ă...”

La ușe se auzi zgomotul făcut de căderea unui corp ca un pachet.

Auzind sunând, Filomena care era tot pe scara de serviciu, recunoscu felul de a suna al d-ului Henry; se dăduse atunci din rou jos, spre a-i zice bună seara; intrase în odaie cu cheea pe care o avea în buzunar; se strecurase fără zgomot în coridor; ascultase, auzise, — și căzuse pe parchet, leșinată.

Mătusea, și d. Henry, treziră numai decât, o stropiră cu apă pe obraz, îi frecară mâinile.

! Când își veni în fire, fata fu cuprinsă de un atac de nervi care o

ținutul pe fotoliul unde o așezase d. Henry, lângă fereastra deschisă. Feși din această criză cu un potop de plâns, dar cu totul mirată, neștiind ce căuta acolo, și din ce pricină plângea.

Trebu să-și aducă aminte, căci d. Henry îi repetă de mai multe ori că spusese vorbele acelea fără să se gândească, adăogă că voia să o țină acolo, că ea n'are să plece niciodată, că are să facă ce-o voi ea, și o sumedenie de alte vorbe liniștitoare cum se spun bolnavilor.

Viața reîncepu între aceste trei persoane, ca și cum nimic nu s'ar fi întâmplat. Filomena părea că a născădă cu totul și nu se arăta de loc strămutată.

Dar după trei săptămâni petrecute astfel, într-o dimineață, când d. Henry se ridica dela masă, Filomena, adresându-i pentru întâia oară cuvântul fără ca el să-i fi vorbit, îi zise, cu sunetul glasului sigur și liniștit cum nu i-l cunoscuse până atunci:

„Domnule Henry... am să-ți cer iertare... Îți mulțumesc de bunăvoința pe care ai avut-o pentru mine... și mamei d-tale, pe care n'am să o uit... de asemenea...”

Și pe când d. Henry o privea mirat de tot, ea-i întinse fruntea:

„Vrei să mă săruți, d-le Henry?... Pentru rămas bun...”

Și fără să-i lase vreme să o întreprindă, ea urmă numai decât cu sfârșirea și cu graba omului care-și apucă inima cu amândouă mâinile:

„Da, plec... Luni am să mă duc... am să intru să-mi fac noviciatul la casa surorilor Sfântului Augustin... Dar am să mă rog mult pentru d-ta, domnule Henry... pentru fericirea d-tale...”

Filomena făcu două luni de postul în casa superioarei ordinului Sfântului Augustin, îmbrăcând într-o rochie neagră și purtând micul bonnet negru al postulantei.

După două luni de încercări și de exerciții, de îndelungă religioase, de lucruri manuale înăuntru casei, vocațiunea ei fără dezgust, fără șovăială din ce în ce mai puternică, o făcu să fie judecată demnă de noviciat.

În comunitate se cântă în mod solemn, pentru ea, *Veni Creator* și Filomena apără la slujbă cu voabul de *musceline* alb pe cap, cu o panglică lată albastră la centura rochiei, panglică pe care novicele o poartă în capela și pe care o scot când ies.

La puțină vreme după *Veni Creator*, îi fu îngăduită luarea hainei. În ziua aceea își puse o rochie de mireasă, rochia care atâta vreme plătise ca un nor în visurile ei de fată.

O împodobire căutată, o cochetărie afectată, nevinoată și cea din urmă cochetărie a sacrificiului, rețeauă din toată toaletă ei.

În capela plină de lume, asistase la liturghia mare; superioara era la dreapta ei, directoarea noviciatului la stânga, ținând în mână o lumânare de ceară aprinsă, simbol al luminei divine care-i lumina sufletul.

După liturghie, oficiantul o întrebă:

— Ce voești?

— Voeș să fiu primită în această sfântă casă spre a sluji aci pe Dumnezeu, după regula rândită de întemătorul ei, sfântul Augustin.

— O cunoști bine?

— Da, răspuse Filomena, și recitase regula, cu glas tare.

— Făgăduiești că te vei supune ei și o vei observa?

— Da; făgăduiesc că o voi observa cu ajutorul harului dumnezeesc.

A se citi urmarea în „Universul Literar” care va apărea Duminică viitoare.

Cronica cărților

Evenimentul cel mai de seamă al săptămânii pentru țara și neamul nostru e desigur apariția unui volum „Către noua generație” de d-l profesor universitar Mehedinți. Repet: acesta e evenimentul cel mai de seamă, imi dau socoteală de întinderea cuvântului și am convingerea că nu exagerez. Nu exagerez, pentru că în lumea nevăzută a ideilor, în lumea deschisă numai ochilor minții se pot ivi întâmplări mai hotărâtoare de soarta unui popor decât fenomenele materiale. Prefacerile cele mai adevărate, pe care le înregistrează istoria, au pornit dintr'un suflet. Isus, Mahomet, Columb, Bertold Schwartz, Napoleon, Fichte, Bismarck. De câte ori un geniu se ivește, ca prin farmec energia celor de un neam ca dânsul și uneori chiar de alte neamuri sporește și se traduce în fapte neperitoare. Sub influența magică a lui Napoleon, sondații de rând: plugari, zidari, păstori... ajung generali, care uimesc lumea. Sub farmecul celebrului „discurs către națiunea germană” s'au trezit, s'au atârnat toate energiile latente și s'a pus temelie puernicului imperiu din centrul Europei.

E taina viitorului să se știe ce influență va avea volumașul, care se adresează tinerei generații române. În el se cuprinde o comoară de idei sănătoase și ademenitoare către o viață superioară, închinată neamului românesc.

În epoca prin care trecem — spune d. profesor Mehedinți — cei ajunși în vârstă matură nu sunt însuflețiți de nici un gând puternic, de nici un sentiment a toate stăpânitor. „Politica, în mare parte, se rezumă în calificări și disqualificări personale. Biserica și școala merg cum merg, dar fără însuflețire. Profesori și pedagogi avem destul, dar nici un Gheorghe Lazăr. Clerici deosemeni, de la Oradea-Mare până la Dunărea-de-Jos, de la Rădăuți până la Noul-Severin, sunt din belsug, dar nici un Șaguna. Scriitorii, slavă Domnului, dar nici un Eminescu sau Creangă. Teatrul își caută încă drumul, romanul pare a nu-l fi găsit; critica literară l'a pierdut. În locul judecăților impersonale de altă dată, azi adevărate „Zile ale babelor”. De la critica ne-am coborât la hără, la mică calomnie politico-literară, iar unii la snobism și cei mai mulți la nepăsare”. În locul marelui avânt, care a dus adincoară pe Români la unirea principatelor și la neatârănare, azi mai peste tot gândiri răslețe și energii risipite. O vădită epigonie urmează perioadei creatoare de altă dată. Generația matură de astăzi și ne doar umbră pământului, ca și cum singura ei menire ar fi să prelungească traiul până la vremuri mai bune. Aș zice, o generație interimară.

Nu trebuie însă să ne descurajăm. În desfășurarea istorică a vieții unui neam, ca și în viața zbuciumată a marilor, sunt perioade de flux și reflux. Nu se poate flux fără de reflux. Am avut și noi perioade de înălțare a neamului: prin urmare suntem îndreptățiți să credem că vom mai avea. „Cavalerii de la Malta... papa cu ale lui coroane, pu-se una peste alta” la Nicopole au privit cu un fior de admirație pe cruciatul, care odihnește azi lângă zidurile de la Cozia. „Regii și toți capi creștinătății au plâns cu lacrimi amare pe Corvinul îmbrăcat în zale și mort ca falnicul Hector în fața dușmanilor îngroziți de brațul lui”. A mai trecut o sută de ani. O nouă genialitate — eroul de la Câlugăreni. Mai trec vre-o sută de ani — alte hăcăriri. Cățiva Moldoveni ajung „dătorii de legi și datini” la crăia moschicească. Petru cel Mare învață carte dela un moldovean. Movilă dă față bisericii rusești... „Poți zice că nasc și în Moldova țărani”

scrie Miron Costin, simțind parcă în sine mândria întregului neam... Apoi a urmat generația „Renașterii noastre”: Cogălniceanu, Hurmuzache, Șaguna, Alexandri, Eminescu, Creangă, Măiorescu, Odobescu, Gri-gorescu...

N'avem de ce să ne descurajăm. Dimpotrivă, să ne pregătim pentru vremuri mai bune. Această, mare datorie și cinste revine fa deosebi tinerimii universitare. Cu drept cuvânt d. Mehedinți îi adresează volumul său, căci „adevărate renașterea a unui popor începe cu tinerimea sa; adevărate decadență tot de acolo începe”.

D. profesor Mehedinți poate repeta cu mândrie versurile Augustei noastre poete Carmen Sylva:

„Noi suntem cei ce țesem viitorul
Și după noi e-adevăratul bine!

„Noi doar urzim și-așternem doar
covorul

„In calea generației ce vine”.

Aladin

Ilustrația noastră colorată

Infiorătoarea crimă din T.-Severin

O crimă, care a îngrozit pe toți orașenii s'a întâmplat aseară, pe la orele 6, în T.-Severin.

Melache Crețeanu, Nic. Cornea, Gh. Boroșteanu și Gh. Bibicescu, toți certați cu justiția, au pornit din cărciumă în cărciumă bând și fiind gata de scandal. Ajungând în str. Calomfirescu au stricat niște uluci. Intervenind sergentul de stradă St. Păuleanu, a fost pus pe goană, mai ales că Gh. Crețeanu avea în fiecare mână câte un cuțit cu care se luase după el. Cu multă greutate sergentul de stradă a putut scăpa refugiindu-se în curtea Mariei Dumitrescu.

Derbedeii, mergând înainte, au întâlnit pe băiatul I. Diaconescu, asupra căruia s'au năpustit dându-i mai multe lovituri de cuțit în brațe, cap și piept. La strigătele disperate ale copilului, a alergat în ajutor mama acestuia Ioana.

M. Crețeanu i-a înșipt până la plăsele un cuțit sub țâța stângă, lăsându-l în corpul nenorocitei. Aceasta abia a avut puterea să-și tragă cuțitul din piept și a căzut în nesimțire. Criminalul și tovarășii lui au fugit.

Poliția cu multă greutate, a izbutit să aresteze pe criminal.

Ilustrația noastră din pag. 1 prezintă această feroasă crimă.

Știri și fapte

Sub prezidenția d-lui G. Diamandy, cunoscutul scriitor și autor dramatic, s'a înființat un „Cerc artistic și literar al Teatrului „Comodia”, care organizează în fiecare Duminică sezoari literare și artistice.

Cercul este pus sub patronajul A. S. R. Principesei Maria.

Este probabil că Teatrul Național s'a și aibă înlăia premieră Lunt, 13 Februarie, cu o nouă lucrare românească: „Mulier dotorosa” a d-lui G. Diamandy.

Marele artist parizian Le Borgy va reveni în Capitală pentru trei reprezentații, la 23, 24 și 25 cor.

Marea revistă franceză „Les Annales” continuă să publice corespondența inedită și plină de poezie a lui Victor Hugo, cu Adèle Foucher.

La Paris este vorba de întemeierea unei ligi cu scop „de a face să renască adevărate bucdărie franceză”.

Se zice, naiecatat, că proasta ome-nescă n'are marginii.

Și totuși, când vorbești de vre-un prost, totdeauna spui:

— Dar mărginit mai e!

UN CEAS GRATIS

Admirabil ceas Anker Rem. DE AUR „GLORIA”
In loc de lei 23, numai lei 9

cu 8 capace durabile, în gravate și capace săritoare 10 rub. mare reg., gar. scrisă 3 ani

LANT ELEGANT LEI 9

GARANȚIE PE 3 ANI

Numai lei 9. — Se trimite prin camboră

La o comandă de 3 bucăți odată se trimete un ceas gratis

EXPORT. ARNOLD WEISS,
Wien 63 Postfach

Hartie

Maculatură de vânzare la administrația ziarului „UNIVERSUL”.

Reclama e sufletul comerțului

INAINȚAȚI

prin mandat poștal lei 1.90 tocmai și veți primi prompt, discret, franco și recomandat cel mai util, mai interesant, mai instructiv și mai nou manual ce s'a publicat în limba română despre: buna-cuviință, etichetă, purtările frumoase, manierele elegante, arta de a se face cineva plăcut în societate, compunerea de scrisori și cereri în căsătorie, limbajul florilor, felicitări pentru zilele onomastice, poezii pentru declamat în societăți, versuri și toast. Cea mai nouă ediție. Comenzile se fac prin poșta numai la noi trimițându-ni-se prețul de lei 1.90 exact pe adresa: Agenției de publicitate literară PRESSA, căsuța poștală 453, București. Aceasta ajunge.

Vă mai recomandăm asemenea cu stăruință a vă procura dela noi cartea de bucate cea mai nouă, mai practică, mai încercată, mai folositoare și în adevăr mai bună decât toate cărțile similare apărute până acum și care costă numai 2 lei. Conține 200 pagini și multe ilustrații. Invățând pe ori-cine bucătăria română, franceză și nemțească (bucate, prăjituri, dulceturi, conserve, licoururi, siropuri, etc.). Prețul de doi lei pr. mand. post. se expediază exact pe adresa de mai sus și primiți cartea franco și recomandat. Tăieți din corpul ziarului acest anu și păstrați-l.

VĂPSEA DE PĂR RAPID

GARANȚAT ABSOLUT
NEVĂTĂMĂTOARE

Prețul lei 2.50. La nemulțumire se restituie imediat costul.

Văpșește imediat părul căruiași sau albit, în negru, brun, castaniu sau blond într'un mod atât de perfect și de natural în cât nu se cunoaște de loc că părul e văpsit. Întrebunțarea mai simplă și mai ușoară ca la ori-ce altă văpșea de păr.

BONBOANE ORIENTALE

Parfumează admirabil gura

și distrug ori-ce miros urât al gurii provenit din tutun, dinți stricați sau stomac deranjat.

Cutia 50 banii la drogerii și farmacii. Observați marea Semiluna cu stea, singure veritabile.

CREMA PUDRA SAPUN

FLORA

POMADA Capilogen (Apă de păr)

TUSEA cea mai rebelă, bronșitele acute și cronice, tusea măgărească, vindecă sigur

Pectosin
Șteanu

Sticla lei 3. — La drogerii și farmacii

PURGEN

PURGATIV IDEAL
cu renume universal

De o eficacitate absolut sigură. Cutia cu 25 purgative lei 1.50. Observați ca fiecare pastilă să aibă inscripția: PURGEN-BAYER, singurul veritabil.

Anemia (lipsa sângelui), clorosa, neurastenia, histeria, slăbiciunea generală, vindecă

Hemofor
Șteanu

recomandat de prof. dr. Bucliu, prof. dr. Leonte, prof. V. Negel, Iași, și alții, ca unul din cele mai puternice reconstituante ale corpului slăbit. Sticla lei 4.

DURERI REUMATICE

Nevralgii, migrenă, dureri de cap și de dinți vindecă sigur

PASTILELE

Nevralgine Jrist

Un flacon 2.50

La drogerii și farmacii

NOUILE MARI PREMII

OFERITE DE ZIARUL

UNIVERSUL

ABONAȚILOR SĂI CU ÎNCEPERE DE LA 28 NOEMBRIE, 1911

O SPLENDIDA VILA LA SINAIA

«VILA MARIA» construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai pitorească din localitate

O CAMERA DE CULCARE ÎN BRONZ

de mare valoare, al 7-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre de *Industria metalică «Marcus»*, Bulevardul Elisabeta, No. 8

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn *Martin V. Gamba*, șos. Mihai-Bravul, 37 și str. Sărbănică, 10. Succursala cal. Victoriei, 107

UNA GARNITURĂ MOBILĂ DE STEJAR TAPISATĂ, PENTRU ODĂ DE BIUROU

compusă din: una canapea, două fotolii și șase scaune

UN BIUROU DE STEJAR MASIV ȘI UN FOTOLIU DE BIUROU TAPISAT

Toate acestea cumpărate de la cunoscuta Expoziție modernă de mobile *Gildever Rosenthal & Hascal*, București, str. Carol, 64, etaj I

O jumătate garnitură mobilă de lemn roșu lustruit, culoarea mahonului

pentru intrare, compusă din: una canapea, 4 scaune, 2 marchize, 2 taburete, una masă cu geam de cristal. Toate îmbrăcate cu încheiețuri, cumpărate de la marele magazin de mobile *Compania Americană*, str. Carol, 74, vis-à-vis de piața de flori (lângă hotel Dacia)

Un serviciu de masă pentru 12 persoane, compus din: 12 linguri, 12 furculițe și 12 cuțite de alpaca veritabil argintate și bogat decorate, în cutia lor de piele imitată și căptușită cu mătase.

Un serviciu de vin pentru șase persoane, compus din: una carafă și șase pahare de cristal Bacara, cu monturi de alpaca veritabil argintate, imitând exact argintul oxidat; toate aceste obiecte-puse pe o tava rotundă tot de alpaca veritabil argintată.

Una pereche sfeșnice de alpaca argintate și bogat decorate.

Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en gros și en detail *Frații A. & I. Roller*, București, strada Smârdan, No. 35, etajul I.

Una pendulă de lemn lustruit, frumos ornamentată, în lungime de 87 centimetri, întorcându-se la 15 zile.

Una pendulă de perete, de lemn de nuc lustruit, frumos sculptată, în lungime de 77 centimetri, întorcându-se odată la 15 zile.

Una harmonică superioară, burduf dublu, colturile legate, cu 21 clape și 8 basuri, toate de oțel.

Un ceasornic de masă de lemn de stejar, reprezentând un castel medieval, înălțime 36 centimetri, având o muzică cu două cântece naționale.

Cumpărate de la «Compania generală», biuro de import-export, București, strada Smârdan, No. 29 (etajul I).

O bicicletă de curse „Imperial”, cea mai cunoscută marca engleză.

Un gramofon mare fără pânză, ultima perfecțiune, cu 6 plăci marca «Inger», cântate de cei mai buni artiști.

Un serviciu de lavoar, de faianță, compus din cinci bucăți.

O lampă ultima creațiune, model «Cometa Haley», sistem american, cea mai economică și luminoasă.

Toate acestea cumpărate de la cunoscutul magazin E. A. Pucker, Bulevardul Elisabeta, 15 (Hotel Princiar).

O jardiniară de metal argintat, **O fructieră** argintată și cu vas verde.

cornet conținând 12 cuțite pentru fructe — Cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterii Th. Radison, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Una bicicletă „Naumann” de mare lux, una din cele mai solide și excelente biciclete, din fabrica soc. pe acțiuni *Siedel & Naumann* din Dresda, singurile biciclete introduse în armatele germană, rusă și turcă și la poștele germană și română. Reprezentat general: D. Leonida Piorkowsky, București, strada Știrbey-Vodă, 21.

Un ceasornic de aur 14 carate, bărbătesc, **O pendulă** frumos gravată.

Un serviciu compus din: o lingură, furculiță și cuțit de argint veritabil

mare de perete. **Afară de acestea**, toți abonații mai primesc gratuit un volum din *Memoriile Regelui Carol I al Românelor* sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului «Universul», tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9.15 pe 3 luni lei 4.65.

marcat de Stat. — Toate acestea cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de încredere «Ceasornicaria Colței», București, strada Colței, No. 31.

Una pendulă de perete lemn de stejar, cu hă-taic, ultima noutate.

Un ceasornic de biuro cumpărate de la marele magazin de bijuterii, ceasornicarie și argintarie Jean Schmidt & Const. Stratulat, București, calea Victoriei, 54.

Un gramofon mare. Una vioară. Una harmonică.

Una mandolină cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică Jean Feder, calea Victoriei, 54.

Una trusă pentru damă, cu trei sticlute și cu necesar de toaletă. — **Una trusă** de manevră.

pentru damă, cu trei sticlute și cu necesar de toaletă. — **Una trusă** de manevră.

Trei truse de piele fină p. manevră. **Trei pulverizatoare** splendide de cristal, nichelate.

Trei pudriere cu pufuri fine. **Trei oglinzi nichelate** pentru masă, cumpărate de la cunoscutul Drogherie Princiară Const. C. Popescu.

Bulevardul Elisabeta, colț cu strada Brezoianu.

Una mașină de cusut de mână sistemul cel mai nou — și **Un gramofon**

marca «Melodion Carmen-Sylva», de cea mai mare perfecțiune, împreună cu șase plăci marca «Premier-Record», având cântece românești — Aceste obiecte sînt cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut, biciclete și gramofone «Compania Anglo-Americană» din București, strada Carol, No. 30, cu succursale în Pitești și Cămpina.

O mașină de cusut de familie «Markton», perfecționată, cumpărată de la marele magazin «Compania Markton», strada Carol, 38 (colț cu str. Brâncoveanu).

Alte 10 mașini de cusut cumpărate expres din străinătate.

Un plug de oțel cu o brazdă, mar- ca D. C. M. N. — **Un plug de oțel** cu 2 brazde, marca Z. H. C. R. Ambele din celebra fabrică «Rudolf Bacher», Raudnitz (Bohemia), reprezentată în România prin marea casă de mașini agricole și industriale «Soc. în comandă Weil Joseph & Co. Succ.», București, Smârdan, 5.

Una mașină mare de bucătărie «Ideal» cu 4 ochiuri, din tablă de oțel, cu cazan de aramă, elegant și solid construită, cumpărată de la cunoscuta fabrică de finichigerie Mihail D. Botez, București, calea Văcărești, 142.

2 costume de haine (saco), după măsura și alegerea sticlei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitorie Jaques Grimberg, București, str. Academiei, 25.

Un șarpe de aur (colier) pentru gât de mare valoare.

30 casete conținând fie-care cremă, pudră și săpun «Flora», făcute anume pentru abonații ziarului «Universul».